

Tiyyiŋ éllé

Hygiene in the village

First Edition

Poor'íŋ Belé'ŋ Jɛtámó'ŋ Daara
(Fur Language Development Committee)

Assójáa

In dombore'η jáa-lé kí Pángátuuró Poor'ín Belé'η Jutámó'η Daara-sís assó assó kám̄η asá in dombore-sí gáwwíten káwe. Na dog-si dáín bára Jεḡarne osmam-sí assô assô kám̄η asá in dombore-sí jááńó. Na dog-si SWP kwă-sí assó assó kám̄η aísa testesjáa-lé kányíńie namaη in dombore kuro.

Original French text: *Atelier de Matériel pour l'Animation (A.M.A.)* B.P. 267, Yaoundeà, Cameroon © 1997
Permission is granted to translate and publish this booklet in African languages.

Illustrations: pp 3, 7, 28, 30, 37 AMA
Other illustrations adapted by MBANJI Bawe Ernest

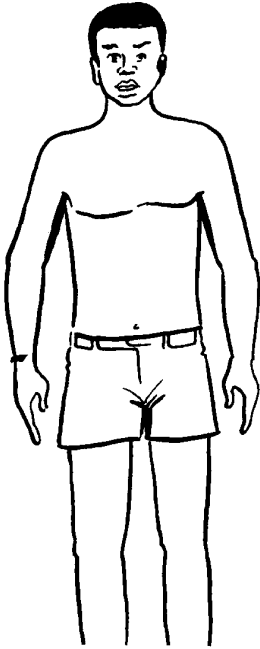

© 2021 Fur Language Development Committee & SWP

First Edition June 2021

Trial Edition November 2019

Publisher: Poor'ín Belé'η Jutámó'η Daara (Fur Language Development Committee)

Taga kakkíre na aape bán jeen wala gal nyokkê na wajân

Kin kwa aw-sí jagfi.

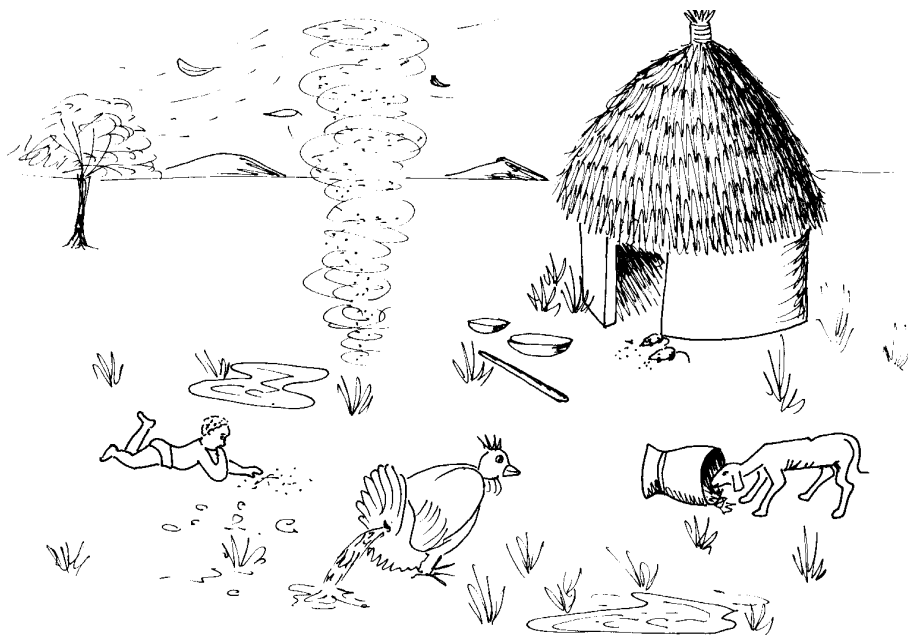
Ila alá dóná goro'η ere kee, teyyâ-ii nan kakkíré-ii. Yé aape téré-ii.

Maran ila alá dóná sùru'η ere kee, naman tóη dog álán wǎrìg bít oón, ná nyokké-ii, nás ɛmmel ṭɔ ná naa ḳɛrro dog ás keeba álán táárí piá, ná wajân-ii.

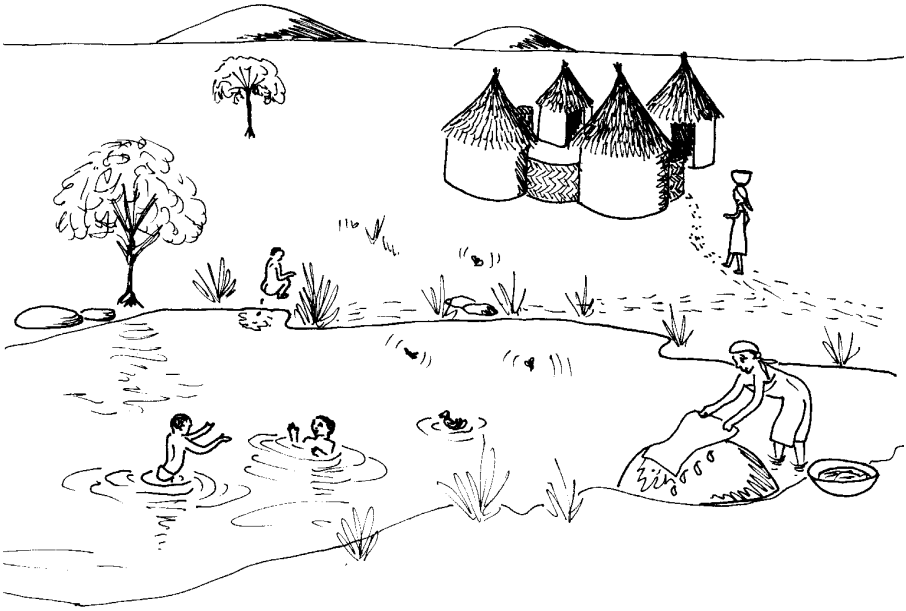
**Nyoora saa suná dokké ge. Bá déllin kí
Maikorosôp'íj dorá lónjítía.**

In dæó kee ná nyoora-sí law. Na Maikorosôp jændi nás
nyoora appá lónjítía, appá nán jagfí.

Nyoora lóó bi lóó-le ḳiŋ, maraŋ yeen sunjâ'ŋ ere lóóná rúbbáŋa-lé ḳiŋ.

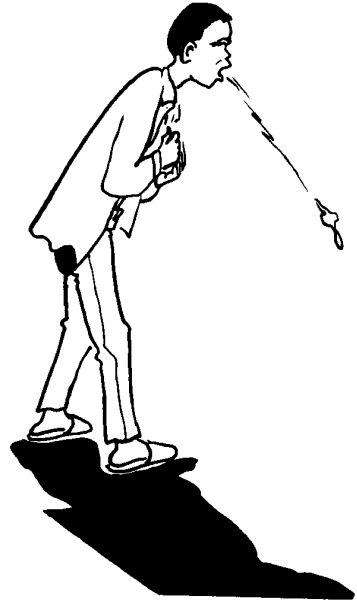
Dogólá dokkēŋa dūu kí ḳeŋŋa ḳiŋŋe f̣de alá nyoora píssiŋ ḳiŋ. Nyoora námá kwě'ŋ suúr ḳárf̣a lia kwě námás wajân eeŋ. Nyoora dawlo-lé ḳiŋ. Na yeen lóó bi lóó-le ḳiŋ toŋ ila-lé alá déeŋ oro tullé á kaweba na matar ila-lé alá baíma lóó bi lóó-le ɯsɯŋeli

Băwtá'η koro nyooras k̲a̲i̲η

Nyoora koró dog awí. Yeeη baíma-lé k̲a̲i̲η ná b̲u̲e̲ηeli nás koro rúbba̲ pi̲e, wala gal d̲uó-lé k̲a̲i̲η ná b̲u̲e̲ηeli alá roo'η dakki runyu jáwríti. D̲uónyáa it asá kí kéeη dogóláη kin koro-sí tááríηá kawe bá nyoora ti̲i̲li alá kin koro'η dió k̲a̲i̲η.

Kiá kéeη ki̲ro koro ál ki̲iréli-lé jíηítí. Kiá namá f̲de ki̲rel na abá d̲uó-sí essa namás nyoora ín̲ni, kila alá d̲uó'η kewa'η dió k̲árít̲a ná wajân pi̲e.

Dwó wajân'íŋ suúr nyoora píssiŋ-si k̄iŋ

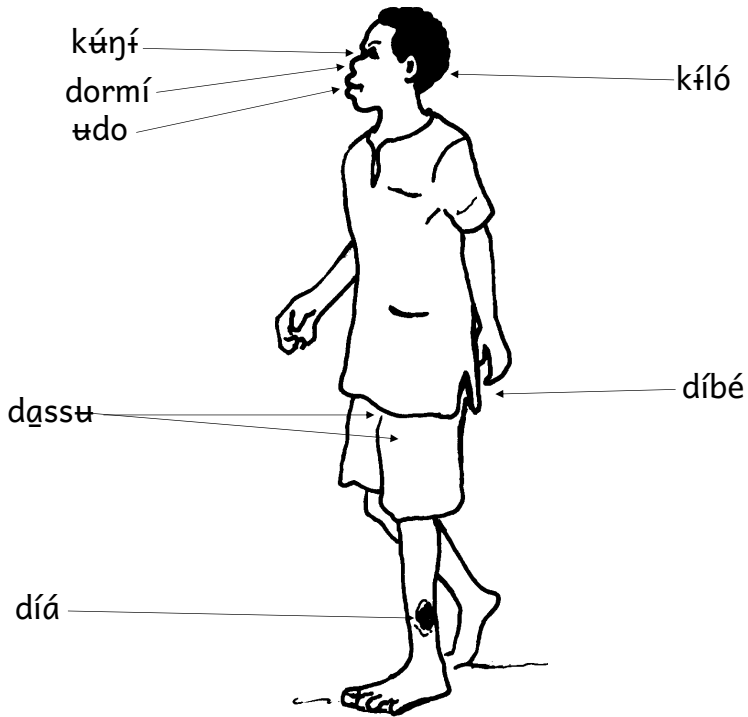
Kin kwa ïis wajána gé ná síŋ kwa-sí nyoora sunŋâ kanía.
Dwó díŋkwaŋ díá ereŋad̄eŋos kee, na dwó awkwaŋ-sí gal
lóódió poi na dwó ïiskwaŋ gal nás k̄ellú kee.

Kin wajána ïis'íŋ díá na k̄io na k̄ellú'ŋ dió nyoora píssiŋ
k̄iŋ.

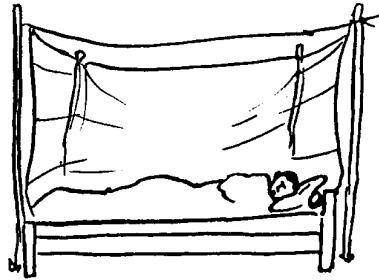
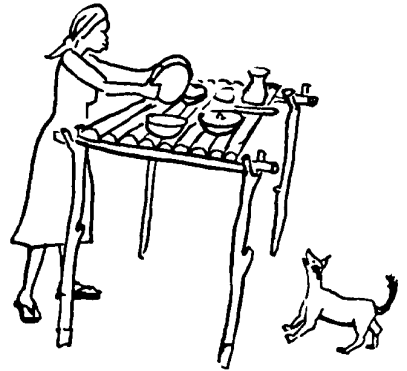
Nyoora lóó bi lóó-le kɔŋ lóó it ná dée-lé turíl na rɔbbɪŋ na dɪkkɪŋ na ilo kee

In matar na toŋ nyoora píssiŋ-si kee idɛɛŋ ná rúbba na wessé-ii naŋ-si turíl saa suŋá kee. Karába na kwa bá lóó bi lóó-le kɔsɔŋeli. Nyoora lóó teyyâ na dɛlé na hɛrra-sí á kóeliba na utú na jálonɔ'ŋ ótá niiná sɔbɛn na gɪŋg na koro kila ala ereŋa túga jáwítía yɛŋa-sí ɪɪwe.

Nyoora kájí sŭrŭá-le ay kárítíá?

Kájí karma kájí sŭrŭá-sí nyoora'ŭ eré jaane. Maranŭ abá kájí karma-sí bété wala gal nyurtol, wala gal gí kiá essa indálanŭ kí kila koranŭ nyoora bá kájí sŭrŭá-le kárítíá. Maranŭ dog taga kájí sŭrŭá-le kárítíá kí kila kílóŭá'ŭ dorá alá kájí sŭrŭá-le kájí niiná kájí na kormi na kíló na udo na sandi na dássu na díbé na díá.

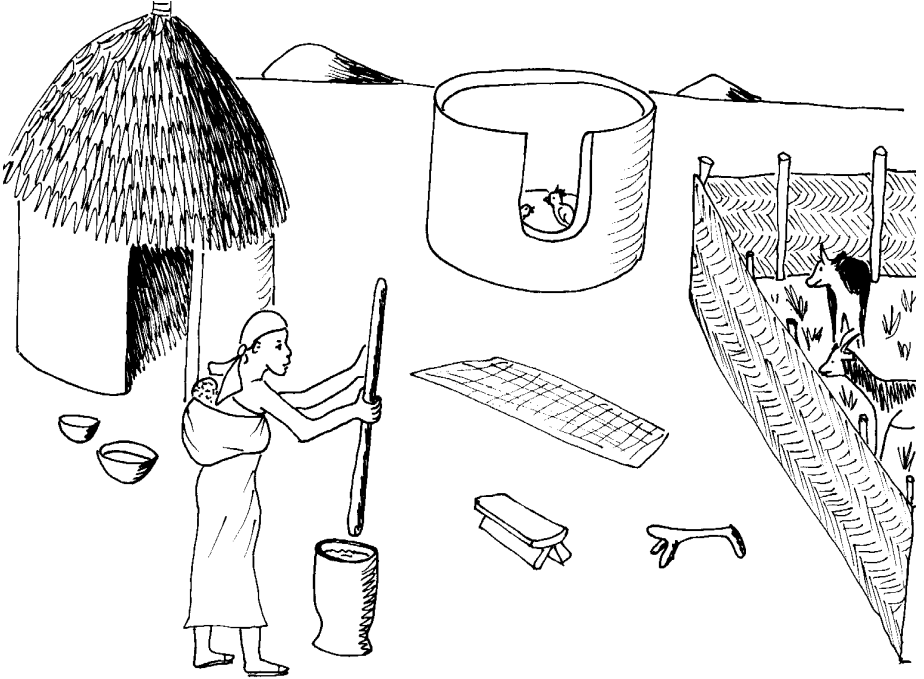

ǃw ná dǃǃǃ suur jaanó nyoora'ŋ eré álán tullê jǃw

Nyoora asá káíŋ sǔrŋá-sí gǃǃrēŋ ǃndélíŋá ná káíŋ sǔrŋá-lé kǃrǃtǃa báí wajána pǃe. Waja-sí abá dééŋ oro á káweba, nyoora káíŋ sǔrŋá-le bá waar waar kǃreli, waja námá suúr sunǃ eēŋ. Namá inǃǃŋ-ii álán ǃw ná ǃǃ it káa ná kin nyoora-sí túgá kaanyó aíla wajána pǃe. Ay kaw? Nyoora saa sunǃ ge nás kǃ káwí'ŋ dorá bawǃŋá na ǃŋgǃlǃŋás. Káíŋ ŋǃmǃēŋa-sí káwí'ŋ ere taga níŋ kaanó, bá ǃw ná kǃ jǃǃǃm kéeł wala gal ná gǃbǃl kawrǃti.

Toŋ'íŋ baíma maúna rúbba pǃe namáis wajaŋa ǃŋgǃle. Namá inǃǃŋ-ii ná íya tullê maúna-sí sidâb kurrâ'ŋ írǃ dóm dómēŋ pii. Na tarrá á-iiba ásáŋ sidâb kurrâ jáa.

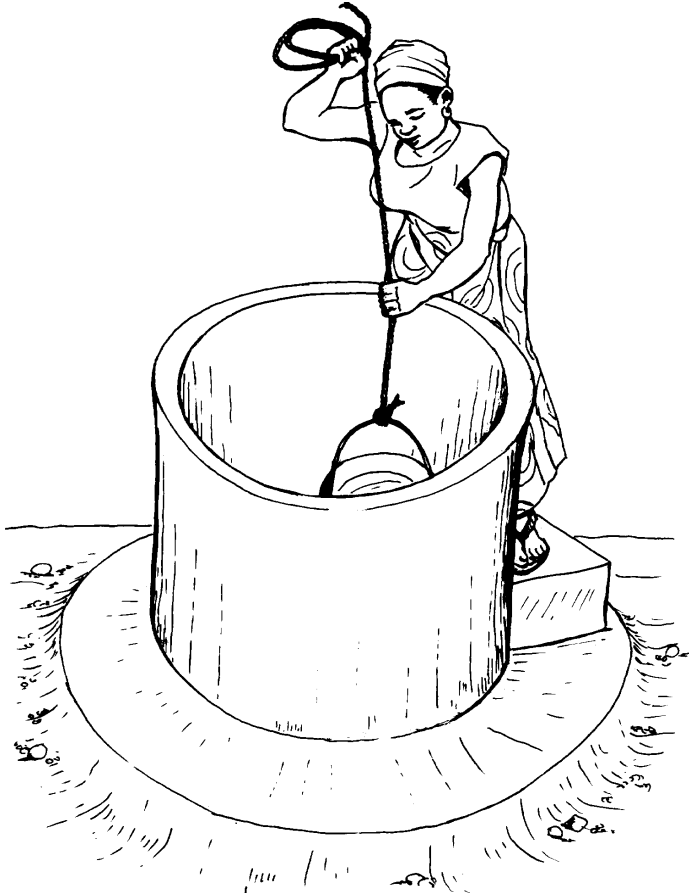
Na álán káíŋ sǔrŋá-sí kia'ŋ jǃssi-lé kaanó, aísa kǃrró ínǃi, dǃó bi dǃó ǃw ná kǃ'ŋ kǃnyǃr'íŋ dǃó ǃŋǃ.

Elle bán ıla-lé sunjá teyyá eenj abá baíma-sí kí kééli

Áláj dǫ́ńj tonjńkwa-sí nyoora'ńj eré jaanó, kila asá baíma ínnía, bá déllńj ǫw ná dǫó bi dǫó dééń matar-sí teyyá tíel ná baíma-sí dáári jńńtń ná s jǫrrǫtń. Dáári dog jǫndń ná baíma pńıla-lé á kǫrǫtǫaba áláj karpana pǫal. Námá kila bagǫńa alá dǫ́ńj tonj'ńj ǫrńńá-le kǫńj nyét jusúnó ásńj suur-sí ńmǫfe sunńĝa jarńj. Abá baíma-sí Dáári jńńtń, pńıla bán sunńĝa kire ńdǫńj na kuu na ńrńńá na liá naa taga pńıla jńtń ńj pǫalba walá ńj ammńaba.

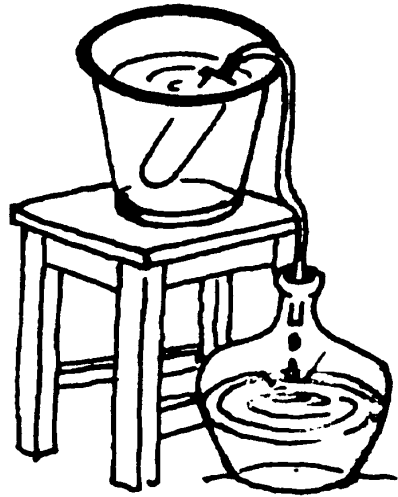
Marńj ǫw ná simira díńj jaldó kila baíma-sí dǫy ay nńj janń. Jń ásńj yńeń-sí ńmǫfe jéla, kǫt ásńj baíma dǫ́ńj ńmǫfe ammńa na jńtń gńs pǫal kila asá jń dǫ́ńj suur-sí jusunńo na kńeń nyoorańa gńs dǫ́ńj mátár jńńtńa.

Koro teyyáŋa'ŋ jaiŋ ila nyoora'ŋ eré jaanó tullé-ii

Koraŋa sunŋâ kq̄ŋ áśáŋ kíeŋa koro teyyáŋa jaiŋ. Dǎŋ ton'íŋ írí sǐŋ kuy'íŋ koro jéél, wala gal níŋ roo júerto. Abás koro'ŋ kǎrǎ jaŋ, bá ǎw ná ótáŋá rúbbaŋa nyét-le jaanó. Kila alá paál kq̄ŋ ná ɛndɛla ná kǎrǎ'ŋ dió kǎrǎtǎ. Niná nyúlúmá pɛttóŋa na kuy'íŋ koro alá búus'íŋ dió kq̄ŋ ná roó búllíŋá na baíma na maúna rúbbaŋa na ótáŋá kerna. ǎw ná dééŋ arrá in jaráŋ áśáŋ kí kitíbiskí jǔmel. Kuy waarkɛŋo'ŋ koro-sí as jǎɪba ná bǎrmǎl'íŋ dió jiní. Idǎŋ nás rɛbbɪŋ ila kq̄ŋ alá ton'íŋ írí kéná ná kíeŋ bɛŋol. Dǎŋ kóora rúbba kǎrǎ'ŋ dió a jǎbǎtɪba áśáŋ koro júŋo, idǎŋ ná nyoora asá tógólóŋ díbe tǎŋtɛ báŋ kǎrǎ'ŋ dió búŋtɛ. Na ǎw ná dééŋ arrá in jaráŋ dǎŋ kǎrǎ koro'ŋ áśáŋ kǎpǎŋpǎŋ kí ponde kee námá dǎŋ tógóló ponde'ŋ ɛrgɛm jaa áísáŋ koro jíní. Dǎŋ bǎrmǎl koro'ŋ-sí abás weél'íŋ dǎrá tuuŋa bá jali. Na abás adada jaŋ, kééŋ kondaŋa dió-sí bá kí kɛrriŋ dákki duraŋa ɪs jɛtɛmó (Mitir 1). Na adada'ŋ tɛɛma ǎw ná dǎŋtǎsá ge áláŋ koro jǎtla ná dúya. Na abá dorá kee, bá túuba julpó wala gal kí ǎsmǎnti jǎwo áláŋ lóo daalú daalú á eeŋba. Dǎŋ rembé adada'ŋ dió a jǎbǎtɪba, adada ǎw nás dééŋ rembé dǎtiníŋ kee. Na in rembé-sí sɛɛrɛ'ŋ dǔu a jaaba na abá jaá bá sǐŋ nyoora tǎŋtǎl. Rembé'ŋ koro-sí namá dǎŋ tǎw'íŋ dió jiní.

Roo ǎw nás kitíbiskí kee, kǎnnaŋ ás keeba bá ǎw nás ǎrǎ díŋ kee nás kíe ɛdo jǔmel.

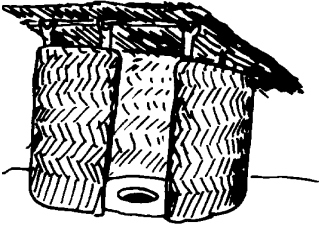
Ǻw koro-sí tón dog ná kũndfa ásán jaba-le amana gé

Main ná koro'ŋ lóó ásíleŋ ás jáaba, jǽel koro kila asá tón tááríŋá jaw ásán aláná na jaba-lé amana gé. Dorá'ŋ hǽin bá ila-ii ásán koro'ŋ jeeró'ŋ ŋáány jéla nás koro jeeró. Námá miriŋ'íŋ dǽo jiniŋ kila koro asá jeero námás kí téwé jǽum. Mǽun nás kuy makké kee bârŋa nyét-le suná tullé-ii. Ilâiŋ ná dǽrdú nuus-ii ásán taga betó. (Núŋf jawí: Miriŋ, Gũmboŋ-ii nás kuy makké kee, nás sunŋâ'ŋ ere kí tabag wala gal kí korto kǽmeli.)

Koro teyyáŋa-sí abás tokké jáa, nyoora bá wǽteli. Abás kwě ittî jaŋ, kééŋ koro-sí bás kí selesa 15 dǽŋa tokké jáa, námá dǽte'ŋ dǽo jiniŋ nás jǽum ná jundi nás lúllá iŋi.

Asá koro-sí kí jũrɨ teyyâ'ŋ ǽrɨ jeerel nyoora dǽi-lé gi jaan niiná “jũlũlũ” maraŋ júndi nás nyoora dokkéŋa kí dééŋ dǽo beteli.

Dorá keer gal ila-ii alán koro-sí dóré teyyâ'ŋ dǽo jiniŋ asá ser lónjiti. námá tina oŋgal dǽle'ŋ tíriny-lé jaa. Dǽlé'ŋ tíriny júndi ná nyoora wǽteli.

Kaa-ii keer álán jf dffn suur-sí kfe nyoora'ŋ eré jaanó?

Ǻw ná kffn koŋa kí sɔbɛn na koro teyyáŋa jali main ná nɛŋ á jámiba. In áade-sí kffn dogóla-sís waar jáwli.

Dog Ǻw ná dffn suur na kffn jɛrɛŋa-sí kérég jali, kffn jɛrɛŋa-sí dǔle jewerel boot-lé ná pɛttó indeli. Kffn jɛrɛŋa-sí sɛɛɛ'ŋ dǔu a jewerelba álán pɛttó indeli.

Na kobólog teyyâ-lé jɛsɛŋel na juguŋel, na kérég abá kobólog-lé jfo ná jáfŋa bá koŋa kí sɔbɛn jali.

Kíáná'ŋ oro jaw na teyyá jéél, na kí nyerta teyyâ jaan namaŋ gíj júndí.

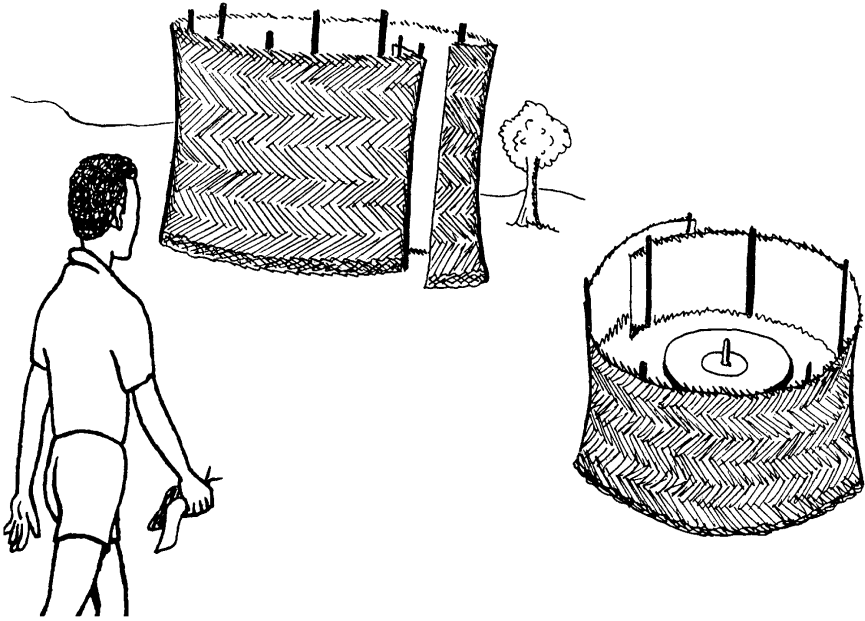

Ǻw dog ná dǻíŋ suur-sí kwa kernǻ'ŋ nyoora'ŋ ere jaan

Wajána dǻi suúr-si nyoora kǻŋ namás kwa kernǻ-sí kanníá, kí yeenǻ-sí kwa kila kǻrŋ asá jǻgǻe, niiná dǻó asá gornoto kee sunǻâ kǻllǻŋ nan kǻrgo sunǻâ jǻjíti. Na ila nǻmǻ urtê alá yé jǻjíti, nyoora píssiŋ-si kee. Dǻó wajân ǻw ná nǻmǻ dǻu á jǻbǻtǻba maraŋ ǻw ná gǻar wala gal nyúlúm'íŋ dǻó jǻbǻtǻ. Na in gǻar wala gal nyúlúm-sí ǻw ná téeka kǻyéli.

Na ǻw kǻeŋ mulpaŋa-sí nás besel, na maúna kila asá ájǻjǻ báa ná kí koro teyyáŋa na sǻbǻn bali wala gal ná kí ótǻŋǻ kernǻ bali.

Mitíl keer, kwě asá aape-ii kí kwě asá wajân-ii lóó tog as bawríti ba(Kwě ila asá ǻrol na asá gornoto kee na asá ǻrǻ saa sunǻ laddi) kǻeŋ dogólá-sí kí jaanó'ŋ jímbira baan.

Dííṅ suur-sí nyoora'ṅ eré ay jaan nyoora alá lóóná rúbbáṅa-lé kaṅṅ?

Íya tettebe kobólog-sí lii álán kobólog'íṅ dīo kí sigo na kuga'ṅ tirinytirínýá rúbbá á eenba. Na dogólá-sís paalíti ásán kobólog'íṅ ɛdo-sí kí kitíbiskí kǔmeli álán káwí-sí kǔrral na álán mǎṅṅṅ á keeba.

Na álán daalú kobólog'íṅ'íṅ dīó wǎri-ii, baa dǔló kǔrtɛ. Dǔló ná duraṅa ɛis kiirél na álán kǎlgúté-ii nás kí kítóná appáṅa pis piá. Kí in dorá koro rúbbáṅa namá jaṅla ná kí tiír ɛde dīó búṅtǎ ná kiá taga kééṅ kiiro ɛde dīó áṅ jíṅíba.

Lóo nyét ǎw ná teyyá-ii

Dííṅ pay na dííṅ aláná'ṅ pay-sí ay teyyá jéél?

Kí tóo pay'íṅ pógéṅás jáwłfti álán dǎlé na dǎwlo teyyâ-sí jundí. Ná kǎrí, na pay-sí tettebe jawrel. Na birisa-sí jirti. Na mulpaṅa-sí tawrá jeréṅél ná dǎle jewerel (marṅ ná sǎurǎ'ṅ dǎu á-iiba). Na jǎriṅa na ótá kerṅa-sí domdom jaw ná írí jawríti.

Tin bi tin-lé jǎimel-si ná ótáná nyét-sí teyyá térél jali (ǎw ná jálo teyyâ jali). Kôlda dǎi'ṅ dǎó toṅ'íṅ ótáná nyét-sí tawrá jarán námá ǎri bi ǎri-sí jálo main ná pǎy á jawíba.

Aláná'ṅ pay-sí jawrel. Na kila lóóná rúbbáná-sí jali asá dǎe-lé tettebe ṅǎmǎe ásíleṅ jaw. Maúna rúbbáná-sí indálan a jǎndiiba. Koro maanáná'ṅ dǎló jǎrto ná kǎtóná jini álán maúna na ótá kerṅa'ṅ koro rúbbáná-sí íde dǎó jiniṅti.

Kwa ăl lóó bayyâ-lé k̲a̲i̲ŋ d̲e̲-lé suŋŋâ tárrá-ii álán nyoora-sí kéérol

Nyoora lóó bi lóó-le k̲a̲i̲ŋ. Na kérrég-si dorá búlítía álán
káíŋ sŭrŋá-le kí in dorá wala gal kí dorá keer k̲á̲r̲t̲í̲f̲a̲.

Maran̲ abá káíŋ sŭrŋá k̲a̲k̲k̲í̲r̲é̲ŋa gé, bá k̲é̲ŋ sŭrŋá tullé
jaane. Na nyoora nyét-sí i̲r̲i̲we iladi̲o alá káíŋ sŭrŋa k̲á̲r̲t̲í̲f̲a̲.

Abá d̲f̲í̲ŋ suur nii k̲a̲k̲k̲í̲r̲é á-iiba álán dééŋ suur jáánó,
nyoora d̲f̲í̲ŋ suúr bá síŋ nyiíŋíal, námá saa suŋá i̲ŋi̲ indálán
námái wajân p̲řal.

Kwa ăl lóó bayyâ-lé k̲a̲i̲ŋ'íŋ dió nyoora suŋŋâ k̲a̲k̲k̲í̲r̲é ge.
kwa alá ŋ̲m̲í̲e suŋŋâ á kaweba wala gal ŋ̲m̲í̲e j̲i̲t̲t̲i̲k̲w̲a̲ŋ
kawe.

Duo alá ŋ̲m̲í̲e j̲i̲t̲t̲i̲k̲w̲a̲ŋ pii, na alá ótánjá nyét á aamba alá
suur kóel álán k̲a̲k̲k̲í̲r̲é-ii na ásáŋ nyoora'ŋ gíírenjeen-sí
konsa keer.

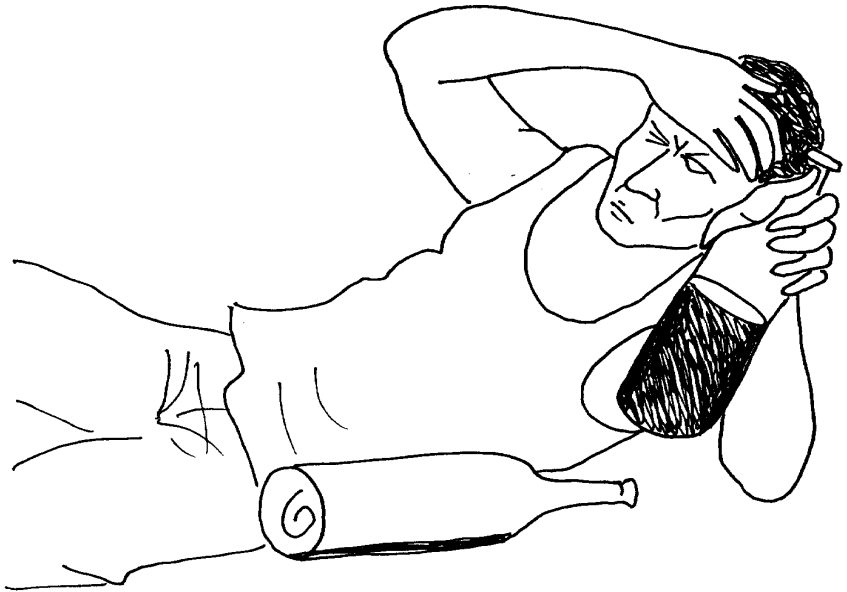

Suŋŋâ tárrá-ii dwo-sí alá dili wɔɪ álán nyoora-sí eeró

Nyoora kila kwa'ŋ ere suŋŋâ kaṭaṛiŋa gé alá dili wɔɪ.

Abá díŋ suur kee nás kɔɔrɪŋ álán dili-sí eeró, kééŋ kuro báŋ nuusa gé álán nyoora-sí eeró.

Kwě ittî dili'ŋ ere suŋŋâ nyokké-ii, na galla kwě-sí alá lóó ila-lé kale alá dawlo jǎɪl.

Suŋḡâ tárrá-ii dʉó alá kira suŋḡalla baɪ álán nyoora-sí eeró

Abá dǫ́ŋ suur nyokké eŋa na kí kiras dǫ́sís eŋa nyoora bás tiír búlǫ́tǫ́a. Na dǫ́sǫ́s gís pǫ́e ǎl kira jǫ́bʉŋ. Na nyoora in ʉʉ-sí idǫ́ŋ pǫ́e álán tʉʉmʉŋol na ásaŋ nyiíŋíal nás dǫ́ŋ suur-sí gííreŋ iŋi.

Arǫ́ŋá suŋḡâ gé niiná dʉo na kilmá na kǫ́rɪŋa ná kira'ŋ ʉʉ-téeka mííneŋ ɪndeli. Marɪŋ ǎl kin-lé suŋá mííneŋ ɪndel namá núnyá-ii, asá kewa eerel, bá jɪtti ɪndel.

Kin nyét kíradʉoŋ-sí saa suŋa nyokké pǫ́e. Yé dééŋ suur-sís wajaŋa-lé ásarǫ́ŋti. Wajaŋa asá dééŋ jaiŋ-sí bʉdde jáwítǫ́a. Dééŋ suur naa kǫ́rro nii ás keba álán dééŋ suur-sí nyoora'ŋ ere jáánó. Abá kí tin dǫ́g waja ittírǫ́gdǫ́g-le mííneŋ eŋa, ásaŋ épérǫ́ŋó bá suŋḡâ táábeŋ ɪndel.

Na tárrá-ii dɔ́-le alá junó jittikwan ɛɲi, wala gal alá sunɲâ á ɛɲiba álán nyoora-sí eeró

Dííɲ suur ɛmmeljawí kóel álán ɔɔpɲi tullê-lé kee ásán nyoora'ɲ gíireɲjeɲ-sí kɛrrón piá. Na álán in ɛɛ-sí jáa, bá ɔw nás dɔ́ bi dɔ́ dééɲ pɲtɲ wala gal lóó tullê kee ná dée-le ɛɲi. Ásán kwa sunɲâ pɲtɲ tog'íɲ írí kúnyíkunyi ás bɲndelba. Na dog ásán jaiɲ domdom kɔɲi ila alá ɛmmeljawí-sí bɔɔɲ pii. Abá kí luul saa suná tawrá jurél wala gal táárí jaw naman gís lóó leelel, dííɲ suur bán kérég lɔɲɔɲɔɲé-ii. Na in-lé suná taga dííɲ suur-sí nyoora'ɲ ere áɲ jaanóba.

Ásáň nyoora-sí kurrón jáa žw ná nqmfe tullé jaw

Nqmfe'ň tullê'ň jáa'ň arrá in lón álán pis jâm, maraň ná sunġâlla á-iiba, na álán nqmfeňá'ň órréňá nyét jaam alá dġġň suur kóel.

Kaa nqmfeňa'ň órréňá ge ná kí kerreg bi kerreg kaw?

Nqmfeňa nyét la tog gé? Nqmfeňa-sí ay síň taga kerker káa ná órréňá órréňâň kaa?

Nqmfeňa'ň órréňá ħis appáňa kaġň:

1. Kila nqmfeňa'ň órréňá alá káíň sŭrġá tħħme na jáwġeli: Niiná nġnó na púúná na kiġro na bara na kerġa. Na dăġġá dġi, niiná kħħ na púla na kerġa.
2. Na kila nqmfeňa'ň órréňá alái kħro ínnía: Niiná sooná na godom na rúús na paġħsa na kolmónya na kolmónya dollêkwă na bħmbăġyá na aňġâluňa na súkka na karraňa na kerġa.
3. Na kila nqmfeňa aísá nyiíġtía náí wajaňa'ň eré jaane: Niiná birinyjálá na dăġġá asá kírol na dăġġá koleňa na páġaňa na pilpila kħkġġá na tħħma na basala na ótáňá kerġa.

Tagutágúlá: Niiná burtugála na benzéra na kolmónya na ananása na kerġa.

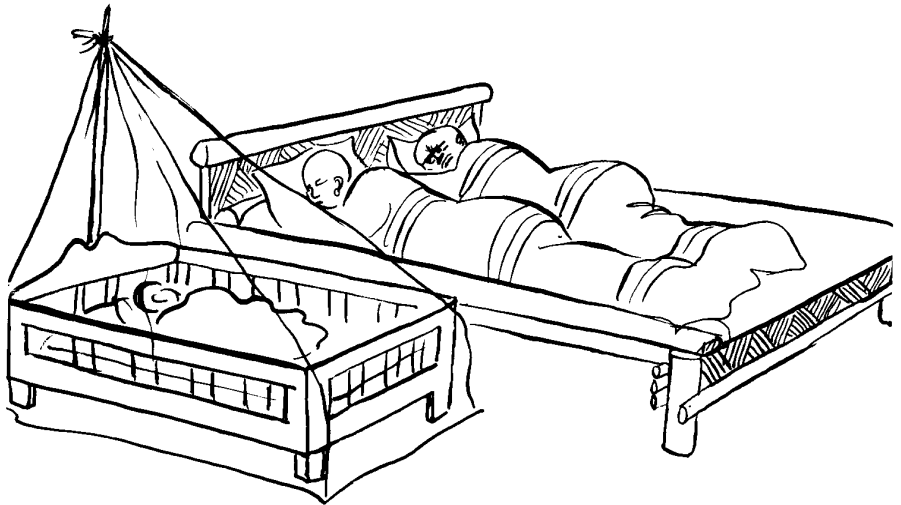
**Na áśán nyoora-sí kurrón jáa, bá ǎw ná juriŋa
tulléŋa jiníti áílán dili á tǎba**

Íne ǎri kee álán jáa náis nyíŋí áílán dili á tǎba:

ǎri díg jiní áísán lóó tokké pii alá dawlo jaɸl na nooyo na
ambîbi na kuy na ótáná kerŋa.

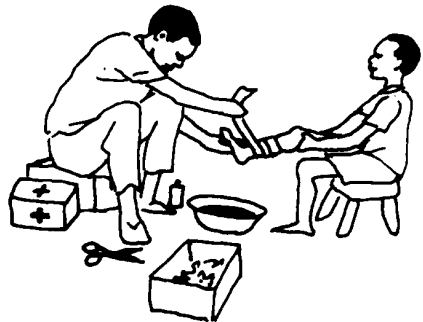
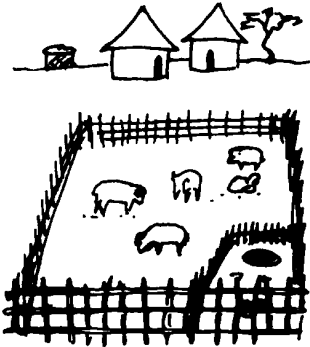
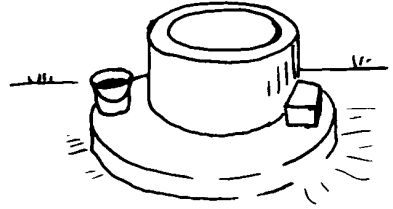
Kí juriŋa wesséŋaŋ suúr a jáwba.

Kin'íŋ paál nyét dééŋ arrá in jarán álán á jundíba ná dogóla
dokkéŋa-sí dili tǎ, yeen kwa appáŋa-lé suŋá nyokké ge.

Ásáŋ nyoora-sí kurrón jáa ǵw ná tullé jɛŋɪ

Kí soog bi soog arrán káŋ sŭrŋá ǵw ná ɛmmel jáwítía ila ɛmmel-lé aíla kí tóó tʃo. Kí luul bi luul ǵw ná soga niiniŋ jɛŋɪ. Na álán káŋ sŭrŋá ɛmmel tullé jáwítía, ǵw nás lóó dom kaŋ álán dée-le tílgeŋ kɪndel. Na dog ǵw nás taɓúŋ in jaiŋ dʒíŋ suur-sí kiá'ŋ ere ay níŋ jaanó. Yeeŋ suŋŋâ ɔrréŋa gé naŋ gís ireli álán soga tullé kuŋó.

Elle'η tiyyiη na lóóná ǎl kééη ǵrǵǵá-le kaηiη duó bi duó'η-si taála-lé tiili

Íne korana dǵi kaηiη álán elle'η tiyyiη na lóóná ǎl kééη ǵrǵǵá -le kaηiη'íη arrá jeréηél:

Ǻw nás toηa na lóóná teyyáηa baiη.

Elle'η kwa-sís koro'η korana dǵi boiηí ásáη éllé koro kaηiη.

Na dééη arrá baráη ása toη bi toη kolôl na kobólog kee kí dǵlôη alá koro dée-le dúya.

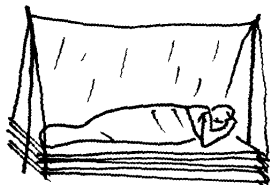
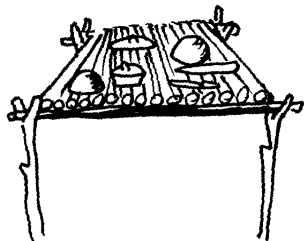
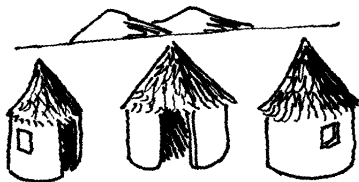
Baíma-sí kí kááríntá béél.

Wajana'η konsa bééro: Wajana asá bǵwǵǵá na elle'η kwǻ'η jepéro'η páηgáturós jálíleη báa. Na kwa asá wajana kaηiη nás kwa kerηa-sí kannía, Ǻw nás kí kwa aapeηa lóóná kerker káwa.

Jepérokwǻ'η dawana'η daa-le jányíηi boiηí.

Dééη arrá baráη ása jaano'η dawana nyét baiη ná kaηiη.

Abá kwa sunηâ kí tin tog wajána kiηi, bá jaano'η dawana'η dáldá-le jányíηi boiηí.

Duó bi duó tonjínkwa-lé ŷw ná dééj suur domdom pii álán kí tɨyyɨj kee

ŷy kagɨl ton bi ton-sí ay níj taga teyyá káa:

Suuxɨ'j búlé bi suuxɨ'j búlé-sís andar káa.

Jurɨŋa əl kálɨl'ín jalgó'j boot-si kɨrsó.

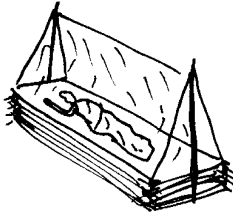
ŷw nás Koro teyyáŋa jabá'j kaiŋ.

Maúna téyyân kali.

Ngmɨŋa-sí turíl na káwí'j eré kaan.

Jurɨŋa-sí lóós jǒel.

ŷw nás kiá'j kɨnyɨr jaŋ.

Duó bi duó ǎw ná tiyyiŋ'íŋ koronǎ-sí karǎ luu

Aapŋ'íŋ jôŋ kí kin tiyyiŋ'íŋ koronǎ'ŋ jálo'ŋ dorá-ii:

Díŋ suur-sí soog bi soog túllênkwěŋ jali.

Kíŋ koŋa jali abá kobólog-lé jarǎ ná juro.

Koŋa jali main nás nǎmǎe ásíleŋ á jáa wala gal main nás
dónǎ nǎmǎe-lé á jááreba álǎŋ jâm.

Kíŋ jarŋa jali.

Jarŋa niiniŋ jinǎti na túllên jinǎti áílǎŋ dili á tǎba.

ǂmmel niiniŋ jawíti.

Nǎmǎeŋa-sí nyéttiŋ-si arrá jaiŋ.